

Aktualizace Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro rok 2014

Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) předkládá Aktualizaci Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro období 2011-2015 (dále jen „Aktualizace“ a „Dlouhodobý záměr ministerstva“).

Hlavními prioritami ministerstva pro rok 2014 je implementace připravované novely zákona, zahájení realizace nových komunitárních programů EU pro období 2014-2020 Erasmus for All a Horizon 2020 a operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem ministerstva je umožnit i vysokým školám se sídlem v Praze co možná nejširší zapojení do tohoto operačního programu.

Příprava Aktualizace spadá do období, kdy ministerstvo připravuje zásadní novelu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Hlavní změny, které by novela měla přinést od roku 2014, resp. 2016, jsou v Aktualizaci reflektovány. Mezi priority Aktualizace patří zejména posílení profilace vysokých škol na úrovni studijních programů, příprava nových akreditačních standardů a příprava přechodu na financování vysokých škol prostřednictvím rámcových smluv o dlouhodobém státním financování vysokých škol.

1. Kvalita a relevance

Profilace institucí a studijních programů

Ministerstvo:

- bude podporovat racionalizaci struktury vysokých škol, sdílení kapacit a posilování spolupráce vysokých škol, institucí výzkumu a vývoje a zaměstnavatelů;
- zahájí realizaci nového operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání; jedná se o jeden operační program (financovaný z prostředků evropských strukturálních fondů – víceletého finančního rámce 2014-2020), který v sobě bude zahrnovat intervence (investiční i neinvestiční) do vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací;
- s cílem zkvalitnit doktorské studijní programy připraví návrhy na budování omezeného počtu mezinárodních excelentních škol doktorských studií (tzv. graduate schools) tak, aby je bylo možno podpořit prostřednictvím evropských strukturálních fondů;
- bude implementovat Aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 s výhledem do roku 2020, zejména s ohledem na Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „Národní priority VaVaI“);
- v zájmu transparentnosti a informovanosti o činnostech vysokých škol realizuje informační portál o vysokém školství, který poskytne informace jak uchazečům

o studium, veřejnosti i představitelům veřejné správy o výsledcích vysoké školy, nabídce studia, studijní úspěšnosti, apod.;

- bude podporovat zpřístupňování elektronických informačních zdrojů pro provádění výzkumu prostřednictvím programu Informace - základ výzkumu.

Doporučení pro vysoké školy:

- upravit vnitřní předpisy v souvislosti se změnami v zákoně o vysokých školách, spolupracovat s ostatními vysokými školami při implementaci změn v legislativním rámci (např. prostřednictvím sdílení příkladů dobré praxe);
- využít přípravu aktualizací svých dlouhodobých záměrů a institucionálních plánů k revizi nastavených střednědobých a dlouhodobých cílů;
- v rámci přípravy a realizace studijních programů se zabývat jejich profilací;
- vyhodnocovat uplatnění absolventů a využívat informace o požadavcích trhu práce na absolventy různých úrovní a oborů vzdělání; v souvislosti s tím se zabývat revizí skladby a kvalitou studijních programů a oborů směřující k jejich větší integraci;
- systematicky se zabývat kvalitou jimi uskutečňovaných doktorských studijních programů a motivací akademických pracovníků a studentů při uskutečňování těchto studijních programů;
- zabývat se možnostmi integrace a sdílení kapacit na úrovni instituce i ve spolupráci s ostatními vysokými školami, příp. jinými organizacemi působícími v sektoru výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „VaVaI“).

Zajišťování kvality ve vysokém školství

Ministerstvo:

- bude implementovat legislativní změny v souvislosti se schválením a účinností novely zákona o vysokých školách;
- připraví standardy pro akreditace a navrhne doporučené principy vnitřního zajišťování kvality;
- navrhne systematiku oblastí vzdělávání a související klasifikaci jednotlivých studijních programů;
- bude podporovat implementaci výstupů individuálních projektů národních zaměřených na systémy zajišťování kvality ve vysokém školství (zejména IPn Kvalita);
- bude podporovat vysoké školy v jejich snaze o zapojení do mezinárodních evaluací, hodnocení kvality a akreditací na úrovni vysokých škol i jejich součástí;
- prokáže kompatibilitu národního kvalifikačního rámce terciárního vzdělávání se zastřešujícím kvalifikačním rámcem v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání;
- zaměří se na tvorbu metodiky pro objektivní hodnocení kvality i v oblasti VaVaI a podporu excelentního výzkumu, zejména v rámci operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání;
- bude podporovat vzdělávání na fakultách zaměřujících se na přípravu budoucích učitelů a kariérní rozvoj pedagogických pracovníků;
- bude vyhodnocovat kvalitu a efektivitu činností v oblasti VaVaI a využívat tyto výsledky k profilaci výzkumných pracovišť.

Doporučení pro vysoké školy:

- postupně upravovat systémy vnitřního řízení, zajišťování a kontroly kvality v souvislosti se změnami v zákoně o vysokých školách;
- rozvíjet systémy vnitřního zajišťování kvality s důrazem na zajišťování kvality jak studijních programů prostřednictvím výstupů z učení a na podpůrnou činnost, tak výzkumných a vývojových aktivit odborných týmů a pracovišť s důrazem na kvalitu výsledků i přínosů pro jejich praktickou uplatnitelnost, včetně reflexe studentských a zaměstnaneckých hodnocení;
- zabývat se podporou nadaných studentů;
- systematicky se zabývat kvalitou poskytovaných služeb pro studenty (poradenství, informační a knihovnické služby, zapojování do výzkumných činností apod.);
- vytvářet kariérní systémy pro akademické a ostatní pracovníky vysokých škol a propojovat je s možnostmi jejich dalšího vzdělávání a rozvoje, vč. vytváření podmínek pro rozvoj pedagogických dovedností u studentů doktorských studijních programů a mladých akademických pracovníků;
- systematicky motivovat akademické pracovníky i studenty k účasti v mezinárodních projektech a programech i v ekonomicky přínosných aplikačních projektech a zohledňovat jejich úspěchy v interních kariérních řádech.

2. Otevřenost

Internacionalizace

Ministerstvo:

- vyhodnotí současnou úroveň internacionalizace vysokoškolského vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací a navrhne koncepci její podpory;
- bude i nadále z finančních prostředků státního rozpočtu podporovat mezinárodní mobilitu studentů a pracovníků vysokých škol, včetně reintegrace špičkových výzkumných pracovníků působících v zahraničí zpět do ČR (program NÁVRAT);
- bude realizovat vlastní stipendijní programy a zajistí účast České republiky v mezinárodních bilaterálních a multilaterálních programech (CEEPUS, AKTION, FM EHP/Norsko, Sciex-NMSch);
- bude i nadále podporovat zapojení vysokých škol do programů mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji a implementovat opatření národních programů podpory zapojení do mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji (programy COST CZ, INGO II, EHP/Norsko, KONTAKT II);
- ve spolupráci s Domem zahraničních služeb bude spolupracovat při propagaci českých vysokých škol v zahraničí, zajistí účast na mezinárodních veletrzích NAFSA, EAIE a APAIE, podpoří organizaci EAIE 2014 v Praze, v rámci členství Domu zahraničních služeb v Academic Cooperation Association bude rozvíjet další formy spolupráce v oblasti posilování internacionalizace vysokých škol.

Doporučení pro vysoké školy:

- vyhodnotit vlastní strategie mezinárodní spolupráce ve vzdělávání a VaVaI v souvislosti s implementací nového programovacího období;
- podporovat mezinárodní mobilitu studentů a akademických pracovníků, i z vlastních rozpočtových zdrojů;
- zaměřit se na kvalitu a obsah zahraničních pobytů studentů i akademických pracovníků a uznávání studia absolvovaného v zahraničí; důsledně evidovat vyjíždějící a přijíždějící studenty v matrice studentů;
- vytvářet mezinárodní prostředí na vysoké škole;
- rozvíjet bilaterální i multilaterální spolupráci se zahraničními institucemi, a to i formou uskutečňování společných studijních programů;
- aktivně se zapojovat do programů EU na podporu mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání a VaVaI, zejména do programů Erasmus for All a Horizon 2020;
- zvyšovat počty studijních programů uskutečňovaných v cizích jazycích;
- usilovat o zvyšování počtu akademických pracovníků ze zahraničí a studentů - cizinců studujících v cizím jazyce;
- ucházet se o udělení ECTS a DS Labels jako ocenění důvěryhodného partnera pro zahraniční spolupráci;

Dostupnost vysokoškolského vzdělávání

Ministerstvo:

- bude podporovat dostupnost vysokoškolského vzdělávání pro osoby se specifickými potřebami a socio-ekonomicky znevýhodněné jako jednu z priorit kohezního období EU po roce 2014;
- bude podporovat sběr dat týkající se neúspěšného ukončování studia.

Doporučení pro vysoké školy:

- vytvářet vhodné podmínky pro studium osob se socio-ekonomickým znevýhodněním a specifickými potřebami;
- vytvářet vhodné studijní a pracovní podmínky pro osoby vracující se z rodičovské dovolené;
- vyhodnocovat příčiny studijní neúspěšnosti a činit opatření na její snížení při současném zachování požadavků na kvalitu absolventů.

Celoživotní vzdělávání

Ministerstvo:

- bude podporovat oblast celoživotního vzdělávání, zejména profesně zaměřeného, na vysokých školách jako jednu z priorit kohezního období EU po roce 2014;
- lepší sběr dat v oblasti celoživotního vzdělávání realizovaného vysokými školami, zvaží započítávání výsledků v této oblasti jako výkonu vysoké školy;

- bude podporovat nastavení systémových pravidel pro uznávání předchozího studia (formálního i neformálního).

Doporučení pro vysoké školy:

- zvyšovat nabídku a rozvíjet kvalitu programů celoživotního vzdělávání;
- rozvíjet poskytování programů celoživotního vzdělávání zaměřených na regulovaná povolání a zvyšování odborné kvalifikace na základě poptávky v regionu, včetně potřeb veřejné správy.

Spolupráce s aplikační sférou, regionální zapojení

Ministerstvo:

- bude podporovat oblast spolupráce vysokých škol s aplikační sférou jako jednu z priorit kohezního období EU po roce 2014 a Národního programu udržitelnosti I;
- bude i nadále podporovat činnost center transferu technologií a dalších forem transferu poznatků i jednotlivé fáze komercializace výsledků VaVaI vzniklých ve vysokoškolském sektoru;
- bude i nadále podporovat mezinárodní spolupráci vysokoškolského sektoru s podniky v oblasti aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje, a to zejména v rámci programů EUREKA/EUREKA CZ a EUROSTARS a úhradou finančních podílů českých subjektů účastnících se mezinárodních konsorcií řešících projekty společných technologických iniciativ (ARTEMIS a ENIAC); zohlední spolupráci s aplikační sférou při posuzování kvality a profilu vysoké školy/fakulty/studijního programu.

Doporučení pro vysoké školy:

- vytvářet dlouhodobé strategie zaměřené na rozvoj spolupráce s ostatními subjekty inovačního řetězce, a to na regionální, národní i mezinárodní úrovni;
- zvyšovat znalosti studentů a akademických pracovníků v oblastech transferu znalostí a komercializace výsledků výzkumu a vývoje, včetně inovačního podnikání;
- vytvářet příznivé podmínky pro intenzivní horizontální (mezi-sektorovou) mobilitu studentů a akademických pracovníků posílením spolupráce s podnikovou sférou;
- posilovat spolupráci s podnikovou sférou v rámci projektů Národního programu udržitelnosti I a prostřednictvím řešení dalších společných projektů aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje;
- posilovat spolupráci se subjekty aplikační sféry při tvorbě a uskutečňování studijních programů a při usnadnění přechodu studentů na trh práce; podporovat a rozvíjet kariérové poradenství; systematicky posilovat spolupráci se subjekty aplikační sféry v oblasti VaVaI, zejména pak spolupráce zaměřené na efektivní využívání a společné sdílení výzkumných kapacit vybudovaných za účasti evropských fondů.

3. Efektivita a financování

Ministerstvo:

- v návaznosti na změny legislativního rámce vysokého školství připraví podmínky pro zavádění financování vysokých škol prostřednictvím rámcových smluv o dlouhodobém státním financování vysokých škol (od roku 2016); bude navržen mechanismus výpočtu prostředků pro každou vysokou školu zohledňující různé profily studijních programů tak, aby je odrážely diferencované sady ukazatelů kvality a výkonu;
- bude nadále pokračovat v přípravě nové metodiky hodnocení a financování VaVaI v rámci IPn Metodika (Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací);
- zaměří se na vytváření podmínek pro vyhodnocování efektivity využívání elektronických informačních zdrojů pořizovaných z veřejných prostředků v rámci centralizovaných nákupů.

Doporučení pro veřejné vysoké školy:

- pokračovat ve stanovení vlastních sledovatelných ukazatelů v institucionálním plánu;
- hledat finanční zdroje komplementární k příspěvku a dotaci ze státního rozpočtu (např. komunitární programy Evropské unie, zdroje subjektů aplikační sféry apod.); zajistit interní mechanismy pro efektivní čerpání těchto prostředků;
- podporovat uplatňování vlastnických práv k výsledkům VaVaI a komercionalizaci vlastních výsledků tvůrčí činnosti (tvorba strategií komercionalizace a zvyšování intenzity transferu poznatků);
- umožnit předávání a zveřejňování informací pro vyhodnocování efektivity využívání elektronických informačních zdrojů pořizovaných z veřejných prostředků v rámci centralizovaných nákupů.

Termíny

Tuto Aktualizaci vysoké školy mohou využít při zpracování aktualizací svých dlouhodobých záměrů pro rok 2014, které předloží ministerstvu ve dvou vyhotoveních **nejpozději do 31. října 2013**. Ve stejné lhůtě předloží veřejné vysoké školy ministerstvu také své institucionální plány a projekty předkládané v rámci centralizovaných rozvojových programů. Vyhlášení programu pro podporu institucionálních plánů a centralizovaných rozvojových programů tvoří přílohy tohoto materiálu.